

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisia Juridică, numiri și imunități

AMENDAMENTE

la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie) (nr. 321 din 22. 07. 2022)

În temeiul art. 59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, urmare a examinării proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative nr. 321 din 22. 07. 2022 și a propunerilor Ministerului Justiției, parvenite în adresa Comisiei Juridice ca urmare a consultărilor publice repetate, desfășurate pe platformă parlamentară, înaintez următoarele amendamente:

1) La Art. II, pct. 1 cuvintele „împotriva apatridului” se substituie cu cuvintele „împotriva drepturilor și libertăților apatridului”, iar cuvintele „dacă fapta este prevăzută ca infracțiune” se exclud.

Argumentare: Potrivit art. 44 alin. (3) din Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) „Pentru urmărirea penală a infracțiunilor stabilite în conformitate cu articolele 36, 37, 38 și 39 din prezenta Convenție, părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a se asigura că jurisdicția lor nu este subordonată condiției ca faptele să fie incriminate pe teritoriul unde au fost comise.”

Această modificare intervine în contextul excluderii cerinței dublei incriminări, însă totodată pentru a nu încălca principiul non bis in idem se menține cerința conform căreia în privința persoanei să nu existe o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal.

2) La Art. II, pct. 3:

Articolul 109 alin. (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru infracțiunile ușoare sau mai puțin grave, prevăzute la capitolele II-III, V-VI, la art. 264 alin. (1) din Partea specială, precum și în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție sau dacă în privința sa nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca rezultat al împăcării, pentru infracțiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani. În cazul minorilor, împăcarea părților poate fi aplicată și pentru infracțiunile ușoare sau mai puțin grave prevăzute la capitolul IV din Partea Specială precum și pentru infracțiunile grave prevăzute la capitolele II-III, V-VI din Partea Specială.”

Argumentare: Expunerea într-o nouă redacție a art. 109 alin. (1) din Codul penal este necesară pentru a clarifica cert modalitatea în care survine împăcarea părților în cadrul unui proces penal pentru persoane adulte și pentru minori, ținând cont de categoriile și tipurile de infracțiuni. Astfel, împăcarea va putea avea loc în aceleași condiții ca și anterior, însă aceasta fiind exclusă în cazul infracțiunilor cu caracter sexual pentru adulți. Totodată, în cazul minorilor împăcarea părților va putea avea loc și pentru infracțiunile grave prevăzute la capitolele II-III, V-VI, precum și pentru infracțiunile ușoare sau mai puțin grave din capitolul IV Partea Specială a Codului penal.

3) La Art. II, pct. 7 pedeapsa de la art. 172:

la alin. (2) cifrele „3 la 7 ani” se substituie cu cifrele „5-10 ani”;

la alin. (3) art. 172 va avea următorul cuprins:

„se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 20 de ani.”.

Argumentare: În contextul în care pentru componența de infracțiune de la art. 172 în calitate de circumstanțe agravante sunt enumerate acțiunile cu caracter sexual neconsimțite care au provocat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății sau care au provocat decesul victimei, se impune majorarea limitei maxime și minime a pedepsei. Limitele de pedeapsă propuse inițial în proiect creează premise pentru aplicarea art. 90 din Codul penal (condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei), fapt care nu putea asigura atingerea scopului pedepsei penale. Pentru ca raportul dintre fapta prejudiciabilă și valoarea socială protejată să fie unul echitabil, este necesară ca pedeapsa să fie în limitele în care să capete un grad de intensitate cu impact defavorabil pentru persoana care a săvârșit infracțiunea și care este menită de a respecta interesele, valorile de bază ale societății, precum și a altor reguli care pot pune în pericol valorile respective.

4) La Art. III, pct. 3 ce vizează art. 58 alineatul (4) se propune a completa cu următoarele modificări:

la pct. 2) cuvintele „în cazul în care nu dispune de mijloace bănești pentru a plăti avocatul” se exclud;

la pct. 5) după cuvintele „servicii de adăpost” se completează cu cuvintele „asistență juridică”.

se completează cu pct. 6) cu următorul cuprins:

„6) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiții de respectare a demnității și intimității;”

Argumentare: În contextul în care în prezent victimele infracțiunilor de trafic de ființe umane, tortură, violență în familie și violență sexuală beneficiază de asistență juridică garantată de stat indiferent de venitul acestora, se impune excluderea sintagmei „în cazul în care nu dispune de mijloace bănești pentru a plăti avocatul” de la art. 58 alin. (4) pct. 2).

La fel, prin modificarea propusă la art. 58 alin. (4) pct. 5), victimele violenței în familie, violenței sexuale, traficului de ființe umane urmează a fi informate inclusiv despre dreptul de a beneficia de serviciile de asistență juridică și condițiile de acordare a acesteia.

Totodată, în contextul modificărilor la Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat prin introducerea posibilității primirii asistenței juridice de urgență (art. 19 alin. (1) lit. b 1), pentru victimele categoriilor de infracțiuni menționate supra se consideră judicioasă reglementarea dreptului de a fi însoțite la audiere de un avocat. Se va reține că și în prezent Codul de procedură penală garantează acest drept, însă pentru a exclude anumite situații de abuz din partea organului de urmărire penală, pentru

această categorie de victime se propune reglementarea expresă a acestui drept care se va corela cu prevederea de a fi informate despre drepturile de care pot beneficia acestea.

5) La Art. III, pct. 4 ce vizează art. 60 se propun următoarele modificări:
dispoziția alineatului (1²) va avea următorul cuprins:

„(1²) Partea vătămată în cauzele privind infracțiunile cu caracter sexual, a violenței în familie, infracțiunile privind traficul de persoane și infracțiunile privind traficul de copii dispune, de asemenea, de următoarele drepturi:”

modificarea de la pct. 4) alin. (1²) art. 60 va avea următorul cuprins:

„4) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiții de respectare a demnității și intimității;”

Argumentare: Includerea la art. 60 și a părții vătămate pentru infracțiunile de trafic de ființe umane și trafic de copii rezidă în necesitatea asigurării unei sincronizări cu drepturile care sunt garantate victimelor acestor categorii de infracțiuni prin art. 58 alin.(4). Mai mult, cadrul normativ național dar și obligațiile care derivă din Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, garantează victimelor traficului servicii de suport similare victimelor violenței în familie (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică).

6) La Art. III, pct. 5, art. 109 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:
„se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Martorul minor în vârstă de pînă la 14 ani urmează să fie audiat în condițiile art. 110¹.”

Argumentare: Prin această completare se propune ca pentru toate categoriile de infracțiuni martorii minori pînă la vîrsta de 14 ani să fie audiați în condiții speciale.

7) La Art. III, pct. 5, modificarea de la alin. (5) art. 109 va avea următorul cuprins:
„La alineatul (5), textul „în vîrstă de pînă la 14 ani” se exclude.

Argumentare: În cazul infracțiunilor cu caracter sexual, traficului de copii sau violenței în familie, precum și în alte cazuri în care interesele minorului o cer, se propune ca audierea în condiții speciale să fie pînă la vîrsta de 18 ani, astfel fiind necesar a exclude textul „în vîrstă de pînă la 14 ani”.

Totodată, pentru a nu crea un colaps în cadrul instanțelor de judecată și a organelor de urmărire penală în cazul dispunerii măsurii de audiere a minorilor în calitate de martori în condiții speciale pentru toate infracțiunile, se propune divizarea în 2 categorii:

(1) martorii minorii pînă la vîrsta de 14 ani vor fi audiați în condiții speciale pentru toate categoriile de infracțiuni, iar,

(2) martorii minori pînă la vîrsta de 18 ani vor fi audiați în condiții speciale doar pentru infracțiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violența în familie, precum și în alte cazuri în care interesele acestora o cer.

În eventualitatea admiterii majorării limitei de vîrstă pînă la 18 ani pentru audierea martorilor minori pentru toate categoriile de infracțiuni organul de urmărire penală dar și judecătorul de instrucție se pot confrunța cu o multitudine de probleme în ceea ce privește organizarea și desfășurarea acțiunii procesuale în mod operativ, avându-se în vedere că nu există suficiente camere de audiere a martorilor minori în condiții speciale, și interviuatori acreditați. Toate aceste circumstanțe pot duce la tergiversarea audierilor și acumulării probelor.

8) La Art. III, pct. 6 modificarea de la alin. (1) art. 110¹ va avea următorul cuprins:
„La articolul 110¹ alineatul (1) textul „în vîrstă de pînă la 14 ani” se exclude.”
Sunt valabile argumentele de la pct.7.

9) La Art. III, pct. 11 modificarea de la alin. (1¹) art. 369 va avea următorul cuprins:
„(1¹) În caz de necesitate, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea părții vătămate, poate dispune prin încheiere motivată audierea părții vătămate a infracțiunii cu caracter sexual, a infracțiunii de violență în familie, a infracțiunii privind traficul de persoane și infracțiunii privind traficul de copii în condițiile art. 110¹ sau în lipsa inculpatului, ultimului fiindu-i asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de declarațiile părții vătămate și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său.”

Argumentare: Modificarea propusă la art. 369 din Codul de procedură penală intervine în contextul art. 56 lit. i) din Convenția de la Istanbul potrivit căruia, statele membre vor lua măsurile necesare dând posibilitatea victimelor să depună mărturie în sala de judecată, conform regulilor prevăzute de legislația internă, fără a fi prezent sau cel puțin, fără prezența pretinsului agresor, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor de comunicații adecvate, atunci când sunt disponibile. Pe de altă parte, în vederea garantării dreptului la apărare, audierea părții vătămate în cazul infracțiunilor de violență în familie, traficul de persoane și violență sexuală, nu poate fi dispusă automat în toate cazurile. Pe această cale menționăm că, în cauza Reiner și alții c. României, 2007, Curtea europeană a observat că un element important al procesului echitabil este posibilitatea acuzatului de a se confrunța cu martorii decisivi, în prezența judecătorului care este competent să pronunțe o hotărâre în cauza respectivă. Curtea a stabilit că dreptul apărării suferă o limitare în cazul audierii martorilor în lipsa acuzatului, ceea ce duce la încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Deputat în Parlament

